

Fakamatala fakamuimui taha ki he tu'unga e 'Ea

Fakafuofua kihe lahi e 'uha ki Me—Siulai 2022:

Tukuatu: 13 'Epeleli 2022

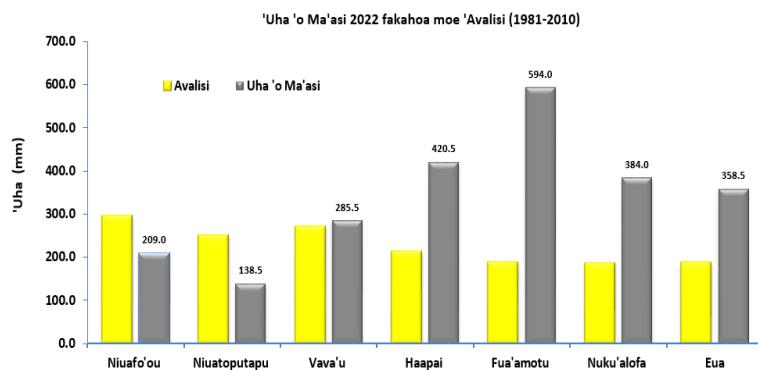
Ko e faha'i ta'u La Niña 'oku faka'au pe ke holo mamalie hono malohi.

Ko e faha'i ta'u La Niña 2021-2022 kuo holo hono malohi 'ihe uike ua kuo hili. Kuo 'iai e ngaahi faka'ilonga 'ae foki ki he 'avalisi angamaheni pe ko hono fakalea 'e taha 'ikai ke to e fakamamafa ki ha faha'ita'u 'aia pe 'e La Niña pe El Niño fakafuofua kihe faka'osinga o 'Epeleli ki Me. Neongo 'ae holo koeni 'ae La Niña ka 'e kei uesday pe 'ae 'Ea 'ihe Pasifiki 'o hange koe lahi 'ae 'uha 'ihe 'avalisi 'aia 'oku uesday ai a Tonga ni.

Mahina kuohili

Ma'asi 2022

Koe 'uha na'e lelei 'aupito 'ihe 'otu Tonga 'i Ma'asi, na'e lekooti ai e 'uha lahi taha 'i Fu'a'motu koe 594mm 'aia koe ma'olunga taha eni 'oe 'uha kuo lekooti 'i Fu'a'motu talu e kamata 'ene lekooti. Koe lakasi eni e lekooti 'uha fakamuimui 'aia koe 507.3mm 'ihe 2014. (vakai kihe kalafi moe tepile 'i mata'u). Ko e 'avalisi e mafana e 'Ea na'e 27.0°C 'a ia na'e ma'olalo 'aki 'a e 0.1°C 'ihe 'avalisi anga maheni. Koe ma'olunga taha e mafana 'o e 'ea na'e 32.9°C 'ihe 'aho 9 'i Nuku'alofa pea ma'olalo taha e 'ea na'e 17.2°C 'ihe 'aho 27 'i Hango 'i 'Eua.

Fakafuofua kihe 'uha

Fakafuofua kihe lahi e 'uha mei Me—Siulai 2022.

Koe fakafuofua 'e lahi ke ma'olunga 'ihe 'avalisi angamaheni pe 'e 'ihe 'avalisi 'ae 'uha 'ihe 'otu Tonga.

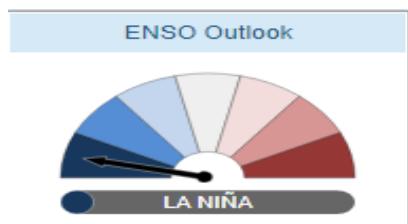
Fakafuofua kihe lahi e 'uha mei Siulai—Sepitema 2022.

Koe fakafuofua 'e lahi ke ma'olunga 'ihe 'avalisi angamaheni pe 'e 'ihe 'avalisi 'ae 'uha 'ihe 'otu Tonga. (vakai kihe Tepile 1).

	Me—Siulai 2022 (% 'oe faingamalie ke hoko)	Siulai - Sepitema 2022 (% 'oe faingamalie ke hoko)
Niuao'o'u	60-70	60-70
Niuatoputapu	60-70	60-70
Vava'u	70-80	60-70
Ha'apai	50-60	50-60
Fua'amotu & 'Eua	40-50	50-60
Nuku'alofa	40-50	50-60

Tepile 1: Fakafuofua kihe 'uha 'ihe mahina 'e 3 kihe 6 ka hoko.

Fakafuofua e faha'i ta'u

'Uha 'o Sanuali —Ma'asi 2022 (mm)

	Sanuali	Fepueli	Ma'asi
Niuao'o'u	n/a	344.5	209.0
Niuatoputapu	313.5	661.5	138.5
Vava'u	575.5	406.0	285.5
Ha'apai	265.5	233.5	420.5
Fua'amotu	198.4	421.4	594.0
Nuku'alofa	167.5	356.0	384.0
'Eua	267.0	267.5	358.5
Ma'olalo 'ihe 'avalisi			
'Avalisi angama-heni			
Ma'olunga 'i he 'avalisi			

Ngaahi me'a ke Fakatokanga'i

'Oku tau kei fononga atu pe 'ihe faha'i ta'u mafana mo 'uha 'aia na'e kamata 'ihe 'aho 1 Novema 2021 pea 'e toki ngata kihe 'aho 30 'Epeleli 2022. Koe faha'i ta'u La Niña foki eni pea 'oku angamaheni ai 'ae lahi e 'uha 'i Tonga ni.

Fakatatau kihe ngaahi fakamatala kuo tukuatu 'i 'olunga moe tu'unga lolotonga 'oe 'uha 'oku fale'i atu ai pe kihe kakai kotoape ke fakapapau'i ma'u pe 'oku ma'u ae ngaahi fakamatala fakamuitaha meihe va'a Fakamatala 'Ea pea moe ngaahi fale'i meihe ngaahi kupu feku'aki tautefito kihe ngaahi va'a 'oku tu'u lavea ngofua kihe fakatamaki fakaenatula o hange koe Ngoue, Mo'ui, Vai moe fakatamaki fakaenatula ke malu'i ho'o mo'ui mo ho'o koloa pea faka'si'si'i 'ae uesday moe maumau 'e ala hoko tupu meiha fakatamaki 'e hoko.

Koe ngaahi faka'ilonga tu'ufonua 'ae faha'i ta'u mafana.

- Koe taimi 'oku fa'u pununga ai 'ae pii 'o ofi kihe kelekele pe ngaahi nge'esi pupuu pe 'i fale pea koe faka'ilonga ia 'e 'iai e saikolone 'ihe faha'i ta'u koia.
- Koe taimi 'oku Kamata ke matala mai ai e 'akau tautefito kihe ngaahi 'akai kakala tu'u fonua pea kamata ke fua mai moe to'ukai pea koe faka'ilonga kuo Kamata ke ha'u e mafana.
- Ko e 'asi lahi makehe 'ae mongomonga 'i fale pea taimi ni'ihi 'oku nau puna, koe faka'ilonga ia 'oku vave 'aupito ha to ha 'uha..
- Ka to ha 'uha pea ke sio 'oku 'ikai ke toitoi 'ae fanga moa pe tenau hola o kumi ha toitoi'anga pea 'u'ua pe 'ae moa pea 'oku faka'ilonga ia he 'ikai ke fuoloa e 'uha koia.

Koe fakamatala 'ea hoko 'e 'oatu fakafuofua kihe kamata'anga 'o Me 2022

Fakatokanga'i ange.

Koe fakamatala ni 'oku fa'u ia 'i he 'osi pe 'ae mahina kotoa hili hanu tanaki mai e fakamatala mei he ngaahi 'ofisi vakai matangi 'ihe 'otu Tonga ni. Lolotonga hono fakahoko 'ehe Potungaue 'a hono 'anlaiso mo fakapapau'i 'ae ngaahi fakamatala kuo tanaki ke fa'u 'aki 'ae fakamatala ni, 'oku 'ikai ke fakapapau atu 'ae Potungaue kihe kakato moe tonu 'ae fakamatala ni pea 'oku 'ikai ke totunu keke falala kakato kihe ngaahi fakamatala ni. Koe ngaahi fakamatala ni 'oku 'otu pe ke tokoni ki ho'o fai tu'utuuni. He 'ikai ke 'iai ha kaunga 'ae Potungaue ki ha'o fai tu'utuuni pe ko ha mole, mau mau pe mo'ua 'e hoko tupu mei ha'o ngau'e 'aki 'ae fakamatala ni. Ki ha'o toe faka'ek'e feku'aki moe fakamata ni pea ke katali 'o fetu'utaki mai ki he talekitia 'ae Potungaue Vakai Matangi 'ihe metstaff@net.gov.to pe koe puha 1380 pe koe telefoni: (676)35123, 35355 ki ha ote fakaikila.